ADAPTACE ŠKÁLY SOCIÁLNÍCH KOMPETENCÍ WMS DO ČESKÉHO PROSTŘEDÍ

ADAPTATION OF THE WMS FOR ASSESING SOCIAL COMPETENCES TO THE CZECH ENVIRONMENT

Tereza Tetourová[1,3], Jiří Lukavský[2], Filip Děchtěrenko[2], Cyril Brom[3]

[1] Katedra psychologie, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova, Praha
[2] Psychologický ústav Akademie věd České republiky, Praha
[3] Katedra softwaru a výuky informatiky, Matematicko-fyzikální fakulta, Univerzita Karlova, Praha

Abstrakt

V České republice chybí nástroj pro posouzení úrovně sociálních dovedností dětí školního věku. Cílem studie je ověřit a adaptovat do českého prostředí hodnotící stupnici *The Walker-McConnell Scale of Social Competence and School Adjustment: A Social Skills Rating Scale for Teachers,* která mapuje deficity v oblasti sociálních dovedností u žáků mladšího školního věku. Škála byla zadána učitelům (N = 15) a asistentům pedagoga (N = 15), kteří ji vyplnili za celkem 307 žáků. Na základě sebraných dat bude provedena statistická analýza zjišťující základní psychometrické charakteristiky české verze škály.

Klíčová slova: *škála, psychometrické vlastnosti, sociální kompetence, mladší školní věk, validace*

Abstract

In the Czech Republic we lack tool for assessing the level of social skills in school-age children. The aim of this study is to verify and adapt a rating scale tiled *The Walker-McConnell Scale of Social Competence and School Adjustment: A Social Skills Rating Scale for Teachers*, which is used for screening of social skills deficits among elementary school children. The scale was administrated to teachers (N = 15) and teaching assistants (N = 15) who completed it on behalf of 307 pupils. Based on the collected data, statistical analysis assessing psychometric properties of the Czech version of the scale will be performed.

Keywords: *scale, psychometric properties, social competences, primary school age, validation*

1 ÚVOD

Úroveň sociálních dovedností žáků hraje ve vzdělávacím procesu zásadní roli. Je jedním z předpokladů pro vstup do běžného proudu vzdělávání (emocionálně-sociální složka školní zralosti; Bednářová & Šmardová, 2015) a ovlivňuje úspěšnost žáka ve školním prostředí. Nástroj pro hodnocení sociálních dovedností může přispět k detekci žáků, kteří jsou v této oblasti limitováni, a tím pádem i k nastavení individuální péče o tyto jedince.

2 TEORIE

V České republice nemáme k dispozici žádný nástroj k hodnocení sociálních dovedností dětí mladšího školního věku ve školním prostředí, přestože je obecně známo, že úroveň sociálních dovednosti žáků ovlivňuje jejich školní úspěšnost, kvalitu vztahů s druhými, a dokonce i psychické zdraví (Jones & Bouffard, 2012). *The Walker-McConnell Scale of Social Competence and School Adjustmet: A Social Skills Rating Scale for Teachers* (WMS; Walker & McConnell, 1988) je hodnotící stupnice určená pro posouzení sociálních dovedností dětí ve školním prostředí. Je primárně určena pro učitele žáků 1. stupně základních škol. Učitel hodnotí chování žáků v oblasti sociálních dovedností a v oblasti zvládání nároků kladených školou. Škála dokáže detekovat deficity žáků ve zmíněných oblastech (Walker & McConnell, 1988).

3 METODOLOGIE VÝZKUMU

Škála WMS byla zadána 15 třídním učitelům (TU) a 15 asistentům pedagoga (AP) prvního stupně základní školy s cílem ověřit její psychometrické charakteristiky. TU a AP (vždy 1 TU a 1 AP ze stejné třídy) škálu vyplnili nezávisle na sobě za všechny žáky ze třídy. TU a AP vyplnili škálu celkově za 307 žáků a 15 tříd (3 třídy za ročník – 1 třída z města s počtem obyvatel do 10 000, 1 třída z města s počtem obyvatel do 150 000 a jedna s počtem obyvatel nad 150 000).

TU a AP škálu vyplňovali v on-line prostředí (Microsoft Forms), škála byla zadávána v českém jazyce. Pro překlad byla využita metoda zpětného překladu.

Škála obsahuje 43 položek, na něž TU a AP odpovídali prostřednictvím 5bodové Likertovy škály.

4 VÝSLEDKY

V době konference plánujeme představit psychometrické charakteristiky české verze škály WMS. Konkrétně se bude jednat o určení validity a reliability nástroje. V rámci posouzení reliability škály bude mj. sledována shoda třídního učitele a asistenta pedagoga v hodnocení sociálních dovedností jednotlivých žáků.

Statistická analýza bude probíhat na jaře 2022.

5 ZÁVĚRY A DISKUSE

Identifikace deficitů v sociálních dovednostech žáků je nutným předpokladem pro následnou terapeutickou péči jedince, kteří jsou v oblasti sociálních deficitů limitováni (např. ve formě rozvoje sociálních dovedností). Je známo, že posuzovací škály (společně s dalšími nástroji, jako např. pozorování či rozhovory) představují jednu z vhodných metod pro hodnocení sociálních dovedností žáků (Elliot et al., 1993).

Škála WMS má potenciál pro praktické využití v oblasti školství a školní či poradenské psychologie. Implementace škály do praxe může napomoci učitelům a školním či poradenským psychologům určit, zda žák potřebuje podporu v oblasti rozvoje sociálních dovedností a případně posoudit pokrok žáka v této oblasti po realizované intervenci.

6 LITERATURA

Bednářová, J., & Šmardová, V. (2015). *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy* (2. vydání). Edika.

Elliot, S. N., Busse, R. T., & Gresham, F. M. (1993). Behavior Rating Scales: Issues of Use and Development. *School Psychology Review, 22*(2), 313–321.

Jones, S. M., Bouffard, S. M. (2012). Social and Emotional Learning in Schools: From Programs to Strategies and commentaries. *Social Policy Report, 26*(4), 1–33.

Walker, H. M., & McConnell, S. R. (1988). *The Walker-McConnell Scale of Social Competence and School Adjustment*. Pro-Ed.

PODĚKOVÁNÍ

Studie je podpořena grantem GA UK 568120 s názvem *Interaktivní multimediální materiály cílené na rozvoj sociálních dovedností pro děti s Aspergerovým syndromem a vysokofunkčním autismem* a projektem Primus/HUM/03 s názvem *AMULAB – Laboratoř studií pokročilého multimediálního vzdělávání.*